

DET TALTE ORD GÆLDER

**Taleseddel til brug for besvarelsen af
L 166 samrådsspørgsmål A-D om kompensationsordningen
for F-35-flystøj fra Flyvestation Skrydstrup**

Tak for indkaldelsen til samrådet i dag. Jeg værdsætter altid muligheden for at komme her i udvalget og drøfte vigtige sager. Og vores kommende F-35-kampfly er en vigtig sag. Danmarks kampfly er garanter for Danmarks sikkerhed – og dermed også danskernes tryghed. Det er de i dag. Og det skal de også være i fremtiden.

I en verden med stadig større uro og et øget trusselsbillede – og så rettet imod Danmark – er det helt afgørende, at vi har de nødvendige kapaciteter i det danske Forsvar. Det gælder ikke mindst nye og moderne kampfly.

Vores F-16-kampfly har tjent Danmark i mange år. Men de har nu aftjent deres værnepligt. De kan ikke meget længere. Derfor bliver de fra 2023 løbende erstattet med nye F-35-kampfly.

De nye kampfly vil fortsat operere fra Flyvestation Skrydstrup, der også har en flot historie bag sig. Der har lettet og landet kampfly i Skrydstrup siden 1954.

Ganske som det er tilfældet i dag, vil afviklingen af F-35-flyoperationer typisk foregå med to daglige flyveperioder på hverdagene. Hertil kommer flyvninger med afvisningsberedskabet i forbindelse med dansk suverænitetshævdelse.

Den årlige mængde af flyvetimer, der afvikles med F-35, vil dog være mindre end det antal flyvetimer, der afvikles med F-16 i dag. En væsentlig årsag til det er, at omskoling af piloter til F-35 vil foregå i USA – og ikke i Skrydstrup. Yderligere har Forsvaret bestræbt sig på at finde de flyveveje og såkaldte flyveprofiler, som giver de mindste støjgener, men som selvsagt fortsat muliggør, at flyene kan starte og lande sikkert og løse deres opgaver.

Når det er sagt, skal Forsvaret selvfølgelig også være gode naboer. Og derfor er jeg også glad for, at Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Socialdemokratiet er blevet enige om en kompensationsmodel, der omfatter ca. 1.600 boliger. Det er en model, som indeholder tilbud om støjisolering, et pengebeløb eller et frivilligt opkøbstilbud til de mest støjbelastede naboer.

De fire samrådsspørgsmål, som jeg vil besvare her i dag, handler alle om det juridiske grundlag for kompensationsmodellen. Jeg vil derfor besvare spørgsmålene under ét.

Kompensationsmodellen vil blive udmøntet i det lovforslag, som i øjeblikket er under behandling i Folketinget.

Et udkast til lovforslaget har tidligere på året været i offentlig høring, hvor naboer og andre har haft mulighed for at kommentere lovforslaget. Jeg vil gerne takke for de mange gode svar, der er kommet, og som alle er besvaret.

Jeg vil også sige, at jeg forstår interessen for juraen i den her sag. For selvfølgelig er det vigtigt at kende den analyse, der ligger bag kompensationsmodellen.

Netop derfor er den juridiske analyse også beskrevet meget detaljeret i lovforslaget. Her er der nøje redegjort for hele spørgsmålet om, hvorvidt naboerne har et juridisk krav på erstatning eller ej. Så enhver kan læse den juridiske analyse – og kommentere den.

Men for kort at opsummere analysen:

Spørgsmålet om erstatning skal først og fremmest bedømmes efter de naboretlige regler. Og her er det Forsvarsministeriets vurdering, at støjen fra F-35-kampflyene ikke vil medføre ulemper, der generelt overstiger den såkaldte naboretlige tålegrænse.

Den naboretlige tålegrænse betyder, at visse ulemper skal tåles af naboer, men kun op til en grænse. Hvis denne tålegrænse overskrides, kan den enkelte nabo have krav på erstatning.

Analysen er som nævnt detaljeret beskrevet i lovforslaget. Men kort fortalt er der især lagt vægt på, at det for naboer til en flyvestation må kunne påregnes, at der som led i den samfundsmæssige udvikling sker en overgang til en anden og nyere flytype, som kan have en anden støjprofil. Desuden er der lagt vægt på, at der med overgangen fra F-16 til F-35 ikke sker en forøgelse af aktivitetsniveauet. Tværtimod falder antallet af operationer og flyvetimer.

Det fremgår også, at det ikke kan udelukkes, at domstolene efter en konkret vurdering vil kunne nå frem til, at der er boliger i området, hvor den naboretlige tålegrænse må anses for overskredet. For disse boligers vedkommende er det Forsvarsministeriets vurdering, at den enkelte nabo vil have krav på erstatning for den del af ulemperne, der overstiger tålegrænsen.

Men jeg vil gerne fremhæve, at de mest støjbelastede boliger jo tilbydes frivilligt opkøb som led i kompensationsmodellen. Et tilbud, der i øvrigt gælder i hele 10 år, så man kan afvente, hvordan støjen fra de nye kampfly konkret lyder.

Spørgeren har så spurgt, om spørgsmålet om erstatning også har været vurderet efter andre regler end de naboretlige. Svaret er ja. Spørgsmålet om erstatning er nemlig også vurderet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har behandlet flere sager om store udvidelser af lufthavne, hvor der er taget stilling til, om en forøget støj kan være i strid med Menneskerettighedskonventionen. Og domstolen er nået frem til, at der i sagerne ikke har været tale om en overtrædelse af Menneskerettighedskonventionen.

Også her har Forsvarsministeriet foretaget en nøje analyse af juraen, og også den analyse kan læses i lovforslaget. Konklusionen er, at F-35-projektet er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen.

Så har spørgeren interesseret sig meget for, hvilken ekstern rådgivning Forsvarsministeriet har fået i forbindelse med de juridiske vurderinger. Og hvordan den rådgivning er sket.

Det er selvsagt Forsvarsministeriet, der står på mål for de juridiske vurderinger i det lovforslag, som er fremsat for Folketinget. Det er jo sådan, ordningen er.

Men jeg kan bekræfte, at Kammeradvokaten har været tæt inddraget under udarbejdelsen af lovforslaget. Herunder har Kammeradvokaten bistået med den erstatningsretlige vurdering, både i forhold til naboretten og Menneskerettighedskonventionen.

I forhold til spørgsmålet om de naboretlige regler, som der har været særlig interesse for i debatten, har Kammeradvokaten udarbejdet et specifikt notat. Men Kammeradvokaten har også udarbejdet materiale om en række andre juridiske spørgsmål, herunder om forholdet til Menneskerettighedskonventionen og EU-retten samt om den lovgivning, som det er nødvendigt at fravige for at sikre, at F-35-projektet kan gennemføres uden forsinkelse. Desuden har Kammeradvokaten haft det samlede lovforslag til gennemgang og kommentering.

Der er tidligere blevet spurgt til, om det bagvedliggende materiale om Kammeradvokatens rådgivning kan udleveres. Af helt principielle grunde er dokumenter om juridisk rådgivning af staten – såsom Kammeradvokatens rådgivning i denne sag – ikke noget, som udleveres. Der gælder altså det samme for denne sag som for alle andre sager. Det handler om, at såfremt der opstår et sagsanlæg mod staten. Så er det netop denne rådgivning, der vil blive brugt som en central del af forsvaret.

Men som jeg nævnte på det samråd, der blev afholdt i januar, er ordførerne velkomne til at læse materialet i Forsvarsministeriet. Flere har gjort brug af dette tilbud.

Spørgeren omtaler også en "fravigelse af den oprindelige plan for en naboløsningsmodel" med "ekspropriation og erstatning". Den beskrivelse kan jeg ikke genkende.

Den juridiske vurdering er foretaget ud fra F-35-projektet, som det ser ud nu.

Jeg har fået oplyst, at der oprindeligt var overvejelser om, hvorvidt en eller flere ejendomme skulle eksproprieres. Men det blev ikke aktuelt, hvilket bl.a. skyldes, at forsvarsforligskredsen besluttede at flytte F-35-komplekset til en anden og mere optimal placering på flyvestationens område. Optimal placering forstået som, at støjgenerne bliver reduceret.

Jeg har også fået oplyst, at man i de tidligste faser af projektet, hvor der endnu ikke var foretaget en juridisk vurdering, muligvis ikke har været helt skarp på, hvornår man anvendte begreber som "erstatning" og "kompensation". Men den juridiske vurdering af F-35-flystøj, som er baseret på det endelige projekt, har aldrig peget på, at der skulle være en generel erstatningspligt.

Jeg håber, at der hermed er skabt yderligere klarhed over juraen i den her sag. Der er lavet en grundig analyse, og vurderingen er, at staten ikke har en generel erstatningspligt.

Men selv om der altså ikke er en juridisk forpligtelse, så har et bredt flertal i Folketinget besluttet sig for at ca. 1.600 boliger skal kompenseres for den yderligere flystøj. Der anvendes i størrelsesordenen 250 mio. kr. på compensationen til naboerne. Og det er en kompensationsmodel, som jeg ser som retfærdig. Retfærdig for både de borgere, der udsættes for støjen. Og for de borgere der gennem deres skatteindbetalinger skal betale for den.

Uanset hvilken kompensationsmodel man laver, og uanset hvor omfattende modellen måtte være, så vil der altid være nogen, der ligger lige på den anden side af grænsen for, hvornår man får compensation. Jeg forstår godt, at det kan være frustrerende for den enkelte nabo.

Men det ændrer ikke ved den juridiske vurdering i sagen. Og jeg vil da gerne understrege, at lovforslaget ikke begrænser den enkelte nabos mulighed for at anlægge en erstatningssag mod staten. Altså som et alternativ til at få compensation. Så vil det være op til domstolene at vurdere, om der i det enkelte tilfælde vil være en erstatningspligt. Denne mulighed kunne vi godt have valgt at fjerne.

Det har vi ikke gjort. Fordi jeg mener, at det er vigtigt for borger-
nes retssikkerhed, at de har mulighed for at få en domstolsprø-
velse.

Inden jeg slutter af, synes jeg, at det er væsentligt, at vi husker
hinanden på, at vi med F-35 får et nyt og topmoderne kampfly.
De nye kampfly bliver en helt central del af Danmarks suveræni-
tetshævdelse og sikkerhed – og dermed afgørende for varetage-
lsen af danske interesser og for borgernes tryghed.

Tak for ordet. Jeg beklager, at det blev en lidt lang tale, men det
var trods alt fire spørgsmål, som jeg besvarede. Jeg sender selv-
følgelig gerne talen over til udvalget efterfølgende.